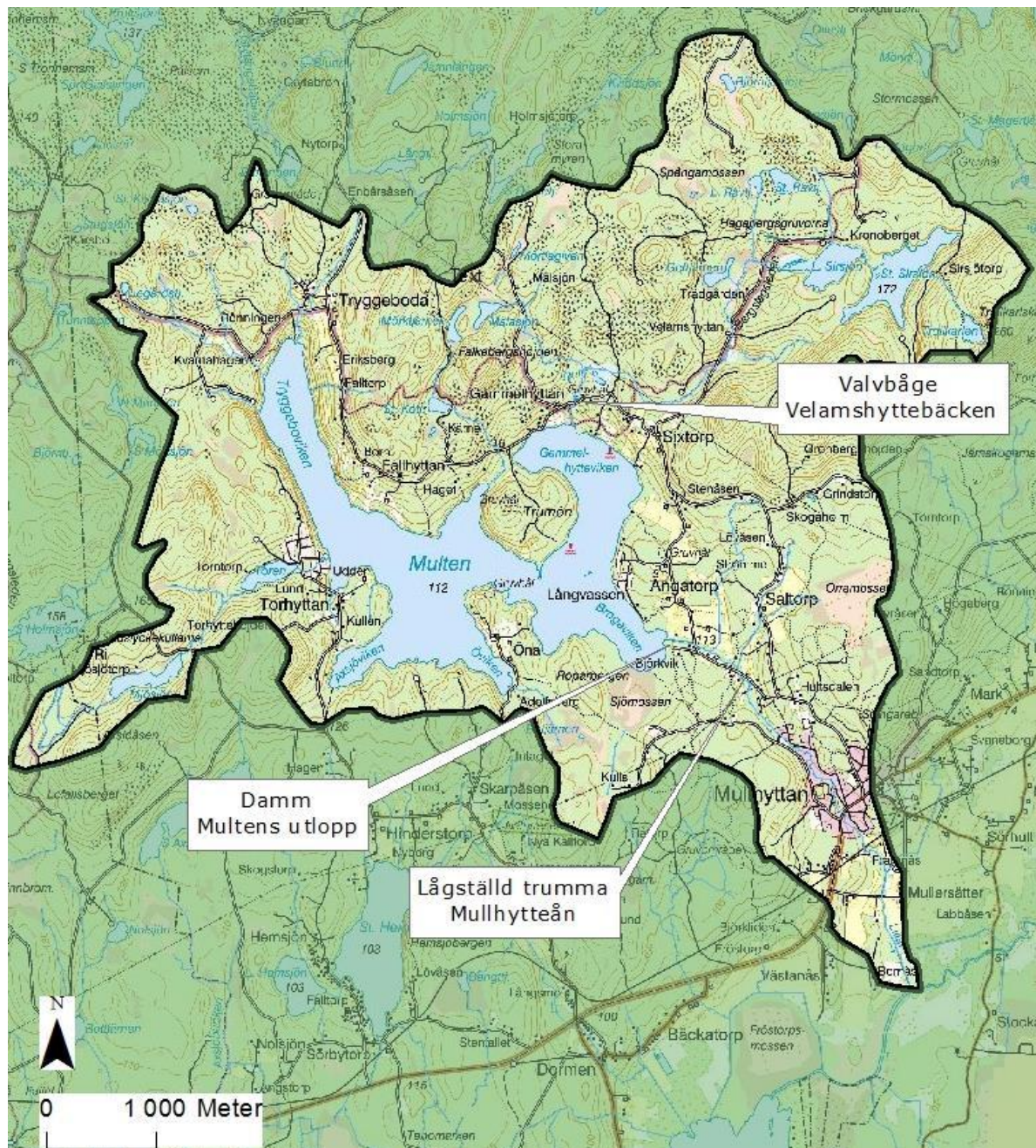

Vattenvårdsåtgärder i Mullåns avrinningsområde

Mullåns avrinningsområde är högt prioriterad i Länsstyrelsens åtgärdsarbete på grund av förekomst av flodpärlmussla samt sjövandrande öring i Multen. Åtgärder har därför prioriterats kring sjön Multen för att skapa kontakt mellan Mullån och sjön samt biflöden ovan Multen. Förhoppningen är att den sjövandrande öring nu ska leta sig ner i Mullån för att leka och därmed skapa bättre förutsättningar för musslorna att reproducera sig. Mullåns flodpärlmusselbestånd är inte livskraftigt och beståndet utgörs främst av äldre individer dock finns en viss förnygring på några lokaler i ån.

Karta över Mullåns avrinningsområde samt de huvudsakliga åtgärdsplatserna markerade

Sjön Multens damm ersätts av en forsacke

Multens damm ersattes med en forsacke och ett mer naturligt sjöutlopp under 2017. Dammen ersattes av en strömsträcka uppbyggd av block, sten och grus. Forsen är ca 40 m lång. Det som

komplexerade arbetet var att en båtramp fanns precis i anslutning till den tidigare dammen. Dessutom fanns krav från boende kring sjön på att nivån i sjön skulle bibehållas och inte variera kraftigt. Tidigare har dammen reglerats främst för att skapa ett högre flöde för att kunna mala säd vid en kvarn under Mullhyttemarken som hålls varje år i juli. Enligt närboende har det också varit så att boende runt sjön stängt luckan medan boende nedströms öppnat luckan för att få flöde i ån. Nedan följer fyra bilder av dammen före och efter åtgärd.

Uppströms vy Multens damm före och efter åtgärd.

Nedströms vy Multens damm före och efter åtgärd.

Pegel

Strävan har varit att hålla Multen omkring 112 m.ö.h. vid medelvattenföring. En enkel pegel har därför monterats ovan forsnacken där närboende har möjlighet att avläsa nivån i sjön.

Pegel vid sjön Multens sjöutlopp med låg nivå i sjön under torr sommarn 2018. Normalnivån ska vara kring 0 på pegeln.

Biotopvård i tillrinnande bäckar

Multen har tre tillrinnande bäckar där det skulle kunna förekomma fisk. Ambitionen var att restaurera delar av alla tre bäckarna. Det visade sig dock att två av bäckarna var torra under sommarn 2017 och 2018 varför det endast genomfördes biotopvårdsåtgärder i det största biflödet Velamshyttebäcken. Bäckens inventerades våren 2017 med avseende på strömsträckor och behov av restaurering. Inventeringen visade att det fanns tre längre strömsträckor och tre korta. Behov av restaurering fanns främst på de längre strömsträckorna varför det bedömdes att dessa skulle prioriteras. Om tid fanns skulle även den längsta av de korta strömsträckorna åtgärdas. Markägaren på de övre två sträckorna medgav inga arbeten på sin mark, varför strömsträckan i naturreservatet Sixtorp vid Gammelhyttan prioriterades.

Arbetet utfördes av konsult och Länsstyrelsen. Arbetet utfördes främst för hand och var fråga om stenuläggning på rensade delar, anläggning av lekbottnar samt även att på något ställe underlätta uppströmsvandring av fisk. Större delen av materialet som användes var sten, block och grus som fanns i och i anslutning till bäcken. Uppströms vägtrumman i Gammelhyttan användes även grus utifrån för att anlägga lekområden.

Miljöanpassad trumma i Mullån vid Sofielund

I mitten av juli byttes vägtrumman ut i Mullån vid Sofielund. Trumman som lades dit är en oval heltrumma. Trumman grävdes ner djupare än den tidigare och en naturlig botten anlades itrumman för att skapa en naturlig bäckmiljö och för att förbättra möjligheter för vattenlevande organismer att röra sig i vattendraget. Förekommande flodpärlmusslor flyttades uppströms innan åtgärd. Nedan följer två bilder före och efter åtgärd.

Vägtrumman före respektive efter åtgärd.

Miljöanpassad trumma i biflödet Velamshyttebäcken vid Gammelhyttan

2016 byttes heltrumman i Velamshyttebäcken vid Gammelhyttan ut mot en halvtrumma för att underlätta för fiskvandring och för andra vattenlevande organismer att kunna röra sig i bäcken. Bäckens utgör lekområde för Multens sjövandrande öring. Enstaka större öringar har observerats i bäcken under hösten. Efter trumbytet var Länsstyrelsen och konsult på plats under 2018 grävmaskin för att justera botten itrumman. Vid den första åtgärden var bottenfyllnaden itrumman inte tillräcklig varförtrumman fylldes med ytterligare naturmaterial för att skapa en rejäl erosionsbotten.

Vägtrumman före respektive efter åtgärd under 2017. Justeringar av trumman gjordes därefter under 2018.

Lågvattenföring under 2018

Sommarn 2018 var extremt varm och torr och enligt SMHI var sommarn den varmaste sen mätningarna började. Detta medförde att avdunstningen var stor i sjön Multen. Länsstyrelsen mottog klagomål på låga nivåer i sjön och låga flöden i bäcken. Främst gällde det bäcken. Länsstyrelsen eller konsult besökte forsnacken minst varannan vecka under hela sommarn och under hela tiden rann det vatten. Som minst uppskattades flödet till ca 4-5 l/s. Efter klagomål besökte även Länsstyrelsen markägare längre nedströms, ca 1,5 km, där bäcken rinner genom tomtmark. Här var flödet endast några dl/s och döda musslor observerades. När detta undersöktes närmare observerades flera vattenuttag för bevattning uppströms. Nästan varenda tomtägare hade en slang i bäcken och dessutom fanns ett större uttag för bevattning av fotbollsplan endast 100 m uppströms den aktuella platsen där flödet var extremt lågt. Länsstyrelsen kontaktade då fotbollsföreningen och meddelade att de omedelbart måste sluta bortleda vatten från bäcken. Detta tillsammans med en mindre justering av sjöutloppet ökade flödet till närmare 20 l/s i bäcken. Efter detta uppstod inga mer problem.

Den extrema sommarn visar hur sköra många små bäckar är och att det inte finns några marginaler för vattenuttag. Flodpärlmussla och andra höga naturvärden är utslagna i länets större vattendrag och därför krävs bevakning och särskilda insatser i länets små vattendrag för att flodpärlmusslan inte ska dö ut fullständigt. I och sommarens erfarenheter har Länsstyrelsens beredskap för framtida torrsommar förstärkts. Planer finns även på utökad tillsyn över vattenuttag i värdefulla små vattendrag.

Endast några dl/s rann i Mullån under sommarn 2018